

W wieku 91 lat zmarła wybitna artystka - Wanda Czełkowska

2021-06-21

Bezkompromisowa, aktywna przez nieomal siedem dekad rzeźbiarka Wanda Czełkowska, której twórczość współgrała z najistotniejszymi kierunkami sztuki awangardowej XX wieku.

Jej prace znajdują się w kolekcjach Muzeum Narodowego w Warszawie, Muzeum Śląskiego oraz Muzeum Narodowego w Krakowie, a także w wielu kolekcjach prywatnych w kraju i za granicą. Przez długi czas związana była z Krakowem. W 1954 roku ukończyła tamtejszą Akademię Sztuk Pięknych studiując pod kierunkiem profesora Jerzego Bandury.

W latach 1969–1981 była uznawana za członkinię Drugiej Grupy Krakowskiej, choć dla tej zawsze chodzącej własnymi drogami indywidualistki przynależność do grupy nigdy nie była sprawą zasadniczą. Już podczas studiów, mimo obowiązującej w tym czasie doktryny realizmu socjalistycznego, Czełkowska wypracowała oryginalny styl rzeźbiarski. Z tego okresu pochodzą ciężkie, ekspresyjne, neoprymitywistyczne portrety. W późniejszych latach rzeźbiarska głowa stała się kluczowym motywem jej twórczości. Bywała dekonstruowana, tak by ukazać pusty środek i wewnętrzny szkielet, jak w pracy Głowa z 1968 roku, multiplikowana, jak w monumentalnej instalacji Stół z lat 1971, a w końcu ostentacyjnie zdematerializowana w konceptualnej pracy Bezwzględne wyeliminowanie rzeźby jako pojęcia kształtu roku 1972.

Wanda Czełkowska zawsze aranżowała przestrzeń wokół siebie, zarówno tę fizyczną jak i symboliczną. Jej kolejne pracownie, przez pierwsze dekady twórczości zlokalizowane w Krakowie, a w ostatnich latach na Warszawskim Mokotowie, stanowiły miejsce spotkań artystów i intelektualistów. Wypełnione rzeźbami, instalacjami, muzyką współczesną i szmerem twórczych rozmów.

Jej działania, zawsze przemyślane, oszczędne w środkach niezależnie od czasu i miejsca niezmiennie intrygowały i budziły refleksję. W roku 1972 została dostrzeżona na słynnej wystawie polskiej sztuki „Atelier ‘72” w Edynburgu. Zaledwie jedna rzeźba i dwa rysunki Czełkowskiej, zaprezentowane w 2016 roku w nowojorskiej Galerii Broadway 1602, zostały uznane za jedną z dziesięciu najlepszych prac Frieze New York 2016. W roku 2019 wzięła udział w Frieze London. W Polsce twórczość Wandy Czełkowskiej najpełniej wybrzmiała na retrospektywnej wystawie zorganizowanej w Muzeum Rzeźby w Królikarni, Oddziale Muzeum Narodowego w Warszawie w roku 2017.